

TROGIRSKA SLIKARSKA BAŠTINA OD XV. DO XX. STOLJEĆA

Danka Radić

*Muzej grada Trogira
Trogir*

Druga polovica rujna 1997. godine sigurno će ostati zapisana u analima kulturnog života kao vrijeme održavanja dvaju značajnih događanja: predstavljanja knjige dr. Radoslava Tomića *Trogirska slikarska baština i održavanje izložbe Odabrana djela iz trogirске slikarske baštine od XV. do XX. stoljeća* u Muzeju grada Trogira u Galeriji Cate Dujšin - Ribar. Autor je dr. Radoslav Tomić, vrsni poznavalac kulturne baštine Dalmacije, posebice slikarstva. Tijekom više godina dr. Tomić obilazio je i inventarizirao slike u trogirskim privatnim zbirkama, crkvama i samostanima. Sve slike opisao je i analizirao, a mnogima je dao i nove atribucije. Uza slike za koje postoji literatura, napisao je sustavnu preglednu bibliografiju.

Knjigu su u ime izdavača Matice Hrvatske i Ministarstva kulture Republike Hrvatske, Konzervatorskog odjela u Splitu, predstavili podpredsjednik Matice Hrvatske Vlaho Bogišić i mr. Joško Belamarić. O samoj knjizi govorili su Jelena Hekman, urednica, prof. dr. Ivo Babić, recenzent, prof. Miljenko Domijan, glavni konzervator Republike Hrvatske, i sam autor dr. Radoslav Tomić, koji je razjasnio nastanak knjige i koncepciju izložbe.

Knjiga - katalog *Trogirska slikarska baština od XV. do XX. stoljeća* dr. Radoslava Tomića vrijedan je i značajan pothvat. Sličnih izdanja nedostaje, iako je zanimanje čitatelja za našu kulturnu i likovnu prošlost veliko. Slične pothvate, ali uz brojne nedostatke i propuste napravili su 1932. godine Carlo Cecchelli s popisom umjetnina u Zadru (C. Cecchelli, *Zara, Catalogo delle cose d' arte e antichità*, Rim, 1932.), a godine 1935. Antonio Santangelo s inventarom umjetnina u Istri (A. Santangelo, *Inventario degli oggetti d' arte d' Italia, Provincia di Pola*, Rim, 1935.). Tako iscrpnim i stručno obrađenim katalogom, čitav ovaj značajni a i naporni pothvat dr. Tomića, zadovoljava suvremene potrebe i popunjava osjetljive praznine.

U knjizi se sustavno predstavlja slikarski inventar crkava, samostana i privatnih zbirki koji se nalazi u gradu Trogiru i na prostoru bivše općine Trogir, a koji su nastali od godine 1420. do 1941. Obradene su slike iz Trogira, Okruka, Žednog, Arbanije, Slatina, Segeta, Marine, Vinišća, Bristvice, Prapatnice, Ljubitovice, Blzine i Velikog Drvenika. Uvrštena su i neka djela koja potječu iz Trogira a danas se nalaze u drugim gradovima, kamo su dospjela uglavnom prenošenjem nasljedstva ili pak iseljavanjem starosjedi-laca. Prisjetimo se najvrednije trogirске zbirke obitelji Garagnin-Fanfogna, koja se rasula tijekom drugog svjetskog rata, kada su Garagnini bježali u Italiju, zatim zbirke građanske obitelji Puović, koja je nestala u novije doba, obitelji Moretti, ostavštine dr. Ivana Delallea, obitelji Šantić, Madirazza i Mišura-Stude-Rotondo. Šteta je

što katalog ne sadržava i djela Blaža Jurjeva Trogiranina, pa bi bio potpuniji. U katalogu nisu obrađene naknadno nađena gotička djela Bogorodice i Zaruke sv. Katarine, izvrstan madonerski rad zrelog 16. stoljeća. To je dokaz da su u minijaturnom Trogiru, gradu bogatog i slojevitog naslijeđa neprekinutoga kontinuiteta od prapovijesti do danas, još uvijek moguća nova otkrića i nalazi. Spomenimo samo neka imena zastupljena u katalogu: Gentilella Bellinija, Benedetta i Bartolomea Codu, Palmu Mlađega, Mateja Ponzonija-pončuna, Antonija Zanchija, Nikolu Grassija, Antonija Marinettija-Chioggiotta, Antonija Zuccara, te Quirizija da Murana, Hansa Rottenhammera, Pietra della Vecchia, Giovannija Batista, Augusta Pitterija, Gregorija Lazzarinija, Antonija Molinarija itd. Sve to nam govori o karakteru naših kolekcionara, građana i plemića, pojedinih bratovština, a ujedno i o slikarskoj baštini koja zauzima posebno mjesto u antologiji hrvatske pa i svjetske slikarske baštine. O trogirskoj slikarskoj baštini pisali su i drugi naši vrsni povjesničari umjetnosti, primjerice, Kruno Prijatelj, Cvito Fisković i Grgo Gamulin.

Katalog - knjiga dr. Tomića izrađena je po najsuvremenijim uzorima i metodama. Ilustrirana je vrsnim fotografijama u boji i crno-bijelom tehnici Živka Bačića, fotografa Konzervatorskog ureda u Splitu, i Luke Mjeda, koje otkrivaju nove vrijednosti slika. Knjiga

Quirizio da Murano, Bogorodica s djetetom, Trogir, katedrala

omogućava pregled, valorizaciju ali i nadzor nad tim umjetninama, što pomaže njihovu čuvanju. Na taj je način postavljen temelj za sva buduća pisanja o slikarstvu u Trogiru i predložen mogući model za obradu umjetničke građe, koja traži znanstvenu analizu i interpretaciju, kako je to u katalogu izložbe istaknuo autor dr. Radoslav Tomić.

Izlazak ove knjige iz tiska bio je povod izložbi Odabrana djela trogirске slikarske baštine od XV. do XX. stoljeća. Na izložbi je predstavljeno 40 djela koja su bila primjerena za izlaganje u prostoru Galerije Cate Dujšin-Ribar, koja pružaju dobar uvid u ukupnu slikarsku baštinu grada. Prevladavaju djela religiozne tematike, što je razumljivo jer su naručitelji bili većinom samostani i crkve, a i zbog razloga da su se najbolje i očuvala u njima, za razliku od privatnih zbirki, koje su se rasule. Izložene su i dvije spomenute slike koje nisu predstavljene u knjizi jer su pronađene naknadno. Osim slika religiozne tematike, izložena je serija portreta uglednih Trogirana, građana, plemića i crkvenih dostojanstvenika. Sve su umjetnine restaurirane u Konzervatorskoj radionici Ministarstva kulture - Uprave za zaštitu prirodne i kulturne baštine - Konzervatorskog odjela u Splitu, koja je od samog osnutka veliku pozornost pridavala trogirskoj slikarskoj baštini. Iako se trogirska slikarska baština ne može mjeriti s arhitekturom i skulpturom, ona ipak zauzima ugledno mjesto u povijesti hrvatske umjetnosti i predstavlja integralni dio našeg umjetničkog inventara.

Sve ovo dostojno uobličuje cjelinu ovog vrijednog izdavačkog i izložbenog pothvata ostvarenog sredstvima Ministarstva kulture Republike Hrvatske, Županije splitsko-dalmatinske i Poglavarstva grada Trogira. Knjiga, kao i izložba doista su veliki i novi prilozi poznavanju slikarske baštine grada Trogira.

Primljeno: 24. XI. 1997.

MAĐARSKI MUZEJI 1996./1, 2, 3, 4.

Marija Šercer
Zagreb

Pred nama su četiri broja Mađarskih muzeja iz 1996. godine. Podsjetila bih da je časopis pokrenulo Društvo Pulszky Mađarskoga muzejskog društva i Savez mađarskih muzeja ujesen 1995. godine. Časopis izlazi četiri puta godišnje. Ovi brojevi dopunjeni su rubrikom "Osvrt". Uključena su također kritička razmatranja pojedinih izložaba, tekstovi o vezama s inozemnim muzejima, o ICOM-u, kao i prikazi knjiga i časopisa stranih i mađarskih muzeja.

Mađarski muzeji, proljeće, 1996./1.

Bave se veoma osjetljivom tematikom koja će zasigurno biti od interesa za muzealce u nas. U Vcu, u bivšoj dominikanskoj crkvi (danas gornjogradska župna crkva) bilo je potrebno zbog radova, na obnovi crkve, isprazniti podzemnu grobnicu (kriptu). Crkva je izgrađena u prvim desetljećima 18. stoljeća, prilaz kripti je s vremenom prekriven i ona je pala u zaborav. Kada je prigodom započetih radova na obnovi crkve kriptu otkrivena, župnik crkve uz dozvolu crkvenih vlasti i u dogovoru s mjesnim poglavarstvom, obratio se Muzeju Ignca Tragora u Vcu. Muzealci su se odazvali, ispitali prostor, izradili metodologiju rada i povezali se sa stručnjacima raznih profila: antropolozima, patolozima i restauratorima za drvo, tekstil i kožu. Radila se fotodokumentacija i kartoteka uz pomoć računala. U grobnici su bila 152 lijesa u koje su pokapani redovnici, svećenici, građani i njihova djeca. Mnogi lijesovi su obojeni i oslikani. Sačuvani su u izvrsnom stanju jer je grobnica imala ventilacijski šaht. Pokojnici su identificirani prema natpisima na lijesovima ili prema podacima matičnih knjiga umrlih. Tijekom rada u prvoj grobnici, otkriven je u obližnjem hodniku osarij i još jedna grobnica ispod nekadašnje Loretanske kapelice sa 110 lijesova u lošijem stanju. Ovaj grobni prostor zvan "Loretum", prema pronađenim podacima, popunjen je 1798. godine lijesovima pokojnika iz vremena od 1737. do 1792. godine. Tijekom ovog neobičnog prikupljanja građe muzej je obogaćen odjevnim predmetima, predmetima sakralnoga karaktera (krunice, raspela i škapulari), viktualijama (žito i razne biljke) i lijesovima koji su važan dio posmrtnih običaja građanskog društva 18. stoljeća. Sudionici ovog posla obećali su opsežnu publikaciju kojoj će prethoditi temeljito ispitivanje sličnih nalaza istog razdoblja na domaćem tlu i u inozemstvu.

U poglavlju "Veze s inozemstvom" spomenuta je djelatnost zagrebačkoga Muzejskoga dokumentacijskog centra, a u smotri knjiga prikazano je djelo dr. Ive Maroevića "Uvod u muzeologiju".